

Iemand moet de eerste stap zetten

Conflictbemiddeling groeit in de agrarische sector. Steeds meer ondernemers weten een deskundige mediator te vinden die hen helpt een geschil op te lossen. En hoewel de emoties hoog kunnen oplopen, wordt een oplossing vaak gevonden. ‘Bij het inschakelen van een mediator is eigenlijk de kiem van de oplossing al gelegd. Mensen erkennen dan al dat er een probleem is.’

Tekst: Arno de Snoo
Fotografie: René Faas

Een probleem met de buren, gemeente, bij een overname of echtscheiding? Het zijn zaken waar steeds vaker een mediator bij wordt geroepen. De schaamte die boeren, tuinders en kwekers voorheen voelden om hun probleem met een buitenstaander te bespreken, lijkt te verdwijnen. “De trots wordt sneller aan de kant gezet”, zegt Willy Kempen, mediator in de agrarische sector en tevens werkzaam voor de KAVB-conflictbemiddeling.

Veel vragen voor hulp in bemiddeling komen bij perikelen rondom de overname van het ouderlijk bedrijf. Een vader en zoon die moeilijk tot een overeenkomst kunnen komen of moeders en dochters die niet meer met elkaar door een deur kunnen. “Bij een overname is vaak de zakelijke kant wel geregeld”, legt Kempen uit. “Maar wat de ouders en kinderen van elkaar verwachten, is vaak niet duidelijk. Bijvoorbeeld, mag de vader na een overname nog gewoon door de deur van het woonhuis wandelen zoals hij gewend was of willen de zoon en partner dat niet meer? Als over dergelijke dingen wederzijds verkeerde verwachtingen zijn, kunnen geschillen ontstaan.” De onduidelijkheden komen vaak doordat aannames een grote rol spelen. Kempen: “Mensen nemen vaak aan dat de ander een bepaalde wens of verwachting heeft. Maar dat blijkt

vaak niet te kloppen. Daar zit ook het begin van veel problemen.”

OPLOSSINGEN

De mediationgesprekken vinden gewoonlijk bij de familie thuis plaats. Het is belangrijk dat er een eerlijk gesprek plaatsvindt waarin mensen duidelijk hun verwachtingen uitspreken, stelt Dorien Klaver, agrimediator en afkomstig uit de bloembollensector. “De rol van de mediator is goed luisteren en openingen vinden. We kijken ook hoe mensen met elkaar omgaan en welke communicatiepatronen er zijn opgebouwd. Oplossingen zijn vaak het beter naar elkaar luisteren, vaker overleggen of een andere taakverdeling.” Het aantal sessies varieert meestal tussen twee en zes keer met een duur van anderhalf tot twee uur. Daarbij zijn de betrokken partijen aanwezig. Vaak de vader en moeder en de zoon of dochter met partner. Maar het kunnen ook zaken zijn waarbij twee broers en een neef een geschil hebben over de bedrijfsvoortgang.

Bemiddeling beperkt zich niet tot familieaangelegenheden. Geschillen met buurtbewoners, tussen pachter en verpachter, tussen ondernemer en gemeenten: het zijn allemaal zaken die steeds vaker met tussenkomst van een mediator worden opgelost. Het kan voorkomen dat een mediator wordt ingeschakeld op last van een rechter.

Dan kan het zijn dat de betrokken partijen niet echt de intentie hebben om eruit te komen. Maar steeds vaker zoeken partijen op vrijwillige basis een mediator.

Met de toenemende vraag naar land neemt het aantal geschillen ook toe, merkt Klaver. “Er wordt soms gevochten om een klein perceel. De emoties kunnen dan om allerlei redenen hoog oplopen. Dat zijn situaties waarbij vaak een oplossing moet worden gezocht door met elkaar in overleg te gaan. Bijvoorbeeld door mestcontracten af te sluiten.” De toenemende zoektocht naar land zorgt ook voor constructies tussen bijvoorbeeld akkerbouwers en melkveehouders waarbij zaken mis kunnen gaan. Bijvoorbeeld over de duur van de samenwerking, landgebruik of ander randvoorwaarden. Tussenkost van een mediator kan er dan voor zorgen dat partijen hun geschil uitpraten of afscheid van elkaar nemen.

‘VECHTEN’ OMLAND

Ook bespuitingen met gewasbeschermingsmiddelen kunnen voor problemen zorgen tussen ondernemers en omwonenden. Vaak willen mensen hun bezorgdheid uiten, zeggen de mediators. “Een goede communicatie is dan belangrijk. Vaak is het aanpassen van de werk-

wijze of het tijdstip van spuiten al een afdoende oplossing.” Door bemiddeling worden veel problemen opgelost. De uitkomst van de mediation is vaak een oplossing waar beide partijen zich in kunnen vinden en waarmee het bedrijf behouden blijft voor de toekomst. Wat opvalt is dat soms kleine dingen een grote rol kunnen spelen binnen een geschil. “Zo kan het zijn dat iemand een keer geen hand heeft gekregen of dat er een verkeerde opmerking is gemaakt”, zegt Klaver. “Dat soort dingen kunnen een rol gaan spelen in een relatie die wellicht toch al onder spanning staat. Vaak komt dat in een bemiddelingsgesprek ook naar voren.”

EINDELOZE DISCUSSIES

“Bemiddeling in de agrarische sector vraagt wel om een bepaalde aanpak”, zegt Kempen. “Er is weinig ruimte voor eindeloze discussies. Dat heeft ook zijn weerslag in de mediationstrategie. Het is aanpakken en recht door zee zijn. Boeren en tuindersfamilies willen verder met hun bedrijf en werkzaamheden. Als mediator in de agrarische sector moet je dat aanvoelen.” Soms komt het voor dat verschillen onoverbrugbaar zijn. Dan is een gang naar de rechter vaak de volgende stap.

In Nederland lopen zo’n een op de drie huwelijken

stuk. In de agrarische sector speelt dit ook. Dat zijn vaak ook de meest ingrijpende zaken, zeggen de mediators. “Bij een bemiddeling bij bedrijfsovername kan er eenvoudiger naar een oplossing worden gezocht. Bij scheidingen is er veel pijn die ook na het uit elkaar gaan lang blijft bestaan.” Bij een scheiding kan het ook gebeuren dat beide partijen alles kwijt kunnen raken. Het bedrijf is vaak een levenswerk en een levensstijl. Door een scheiding kan die wereld totaal op z’n kop worden gezet en verliezen betrokkenen meer dan alleen elkaar. Ook dat is weer inherent aan de agrarische sector waar privé en zakelijk zo nauw vervlochten zijn.

Hoe komen mensen bij een mediator terecht? Iemand moet de eerste stap zetten. Iemand moet zeggen: zo kan het niet langer en we hebben hulp nodig. En vaak is het dan de vrouw die de telefoon pakt, merken de mediators. Mannen staan vaak midden in het conflict, maar vrouwen bellen de mediator. Maar als het dan zover is, dan is er vaak ook de intentie om eruit te komen. In de praktijk wachten ondernemers vaak te lang met het inroepen van de juiste hulp, merken Klaver en Kempen. “Als er te lang wordt doorgemodderd kan er veel schade ontstaan. Dat kost alleen maar energie om dat weer recht te krijgen. Het is zo zinvol om bij een beginnend probleem al hulp in te schakelen. Dat is veel beter dan de zaak te laten ontsporen.”